

REPUBLIKA SLOVENIJA
KABINET PREDSEDNIKA VLADE

GOVOR

PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE NA AKADEMIJI OB DNEVU SLOVENSKE VOJSKE

(Ljubljana, 15. maj 2007)

Spoštovani slovenski vojaki,
častniki, generali, veteranke, veterani,
ekselence,
gospe in gospodje!

Leta 1993 smo prvič praznovali dan Slovenske vojske. V aktu, ki je utemeljil ta praznik, so bili zapisani trije glavni temelji tega praznika. Kot prvi temelj je bil zapisan čas, ko se je začela oblikovati Manevrska struktura narodne zaščite. Prvič, kot odraz potrebe po zavarovanju ukrepov osamosvajanja z realno silo in drugič kot odpor proti razoroževanju slovenske Teritorialne obrambe. Kot drugi temelj je bil v aktu zapisan čas sredi maja leta 1991, ko so bili v ali na služenje domovini poklicani prvi slovenski vojaki naborniki - prvi v mirodobni zgodovini Slovenije. In kot tretji temelj je bil zapisan čas - kakšen teden dni kasneje po vpoklicu teh prvih slovenskih vojakov v slovensko Teritorialno obrambo - ko se je morala leta 1991, ob napadu oziroma obkrožitvi učnega centra Slovenske vojske oziroma Teritorialne obrambe v Pekrah, oborožena sila, ki je šele nastajala, prvič odkrito, preko cevi orožja, pomeriti s precej močnejšim agresorjem.

Majski čas leta '90 in leta '91 je zagotovo nekako središčen čas - čas zgoščenih dogodkov, v katerih so ali pa ležijo najpomembnejši temelji Slovenske vojske.

Seveda ob tem, ko govorimo o teh temeljih, ne smemo pozabiti na tisto dediščino, ki jo je prinesla v ta projekt po eni strani slovenska Teritorialna obramba - vse tisto, kar je bilo v to strukturo iz zgodovine slovenskega odpornišva vtakano v tej smeri, da je bila to tudi struktura za obrambo Slovenije, za obrambo domovine. Seveda ne smemo pozabiti, ko govorimo o teh temeljih, tudi prispevka slovenske Policije, ki je po eni strani ta projekt varovala tudi na točkah, kjer ni bilo nobenih drugih možnosti in ki je po drugi strani v tistem ključnem času predstavljala tudi kar pomemben del slovenskih obrambnih sil.

Slovensko vojsko je - potem, ko je prestala najhujšo preizkušnjo, ko je morala v bistvu nastajati zato, da je že prvi dan po razglasitvi branila novo-razglašeno samostojno slovensko državo - čakalo delo pri zavarovanju utrditve slovenske državnosti v prvih letih po osamosvojitvi. Slovensko vojsko je čakalo težko delo pri uvajanju NATO standardov in pri izpolnjevanju pogojev za članstvo v NATO - zelo uspešno delo, ki je bilo tudi uspešno končano.

Slovensko vojsko so čakale mednarodne obveznosti. Ravno v ta čas pada - kot je rekel prej gospod načelnik – tudi deseta obletnica prve mednarodne misije Slovenske vojske v tujini, ko je Slovenija začela prevzemati mednarodne obveznosti tudi v mirovnih operacijah.

Slovensko vojsko je v tem času, v teh letih, čakala tudi preobrazba. Struktura, ki je bila na nek način komaj vzpostavljena - v veliki meri specifično, glede na klasične izkušnje drugih držav - je šla v projekt profesionalizacije oziroma strukturnega prilagajanja izzivom novih časov, novega okolja in tudi novih zahtev in potreb. Ta zadnji proces še ni končan. Poteka vzporedno z mnogimi drugimi aktivnostmi in izpolnjevanjem drugih obveznosti. Mednarodne obveznosti so v tem trenutku še posebej pomemben del Slovenske vojske. Slovenija ima, gledano na ekonomsko moč in na število prebivalcev, na svojih ramenih enega od največjih delov mednarodnih obveznosti v tem smislu. V tem trenutku dan Slovenske vojske v tujini praznuje preko 700 častnikov, vojakov, vojakinj Slovenske vojske v različnih misijah - tudi na nekaterih najbolj izpostavljenih delih sveta, kjer se v okviru NATO Slovenija trudi za mir in stabilnost. Ta del aktivnosti od objektivnih tujih ocenjevalcev prejema zelo visoke ocene. Iskrene čestitke tudi z moje strani.

Praktično ni bilo sogovornika - in bilo jih je mnogo v teh zadnjih letih, s katerimi je tekla beseda tudi o vlogi in odgovornosti Slovenske vojske - ki ne bi pohvalil tega angažmaja. Še posebej so mi ostale v spominu besede poveljnika vojaške akademije v precej varnostno izpostavljeni bazi v Iraku, kjer smo bili jeseni lanskega leta skupaj z ministrom in načelnikom. Direktor te akademije je dejal, da ti inštruktorji, ki jih je Slovenija poslala, so dejansko nekaj najboljšega, kar je katera od članic NATO poslala v misijo za usposabljanje iraških varnostnih sil in da so bili to vsi po vrsti ljudje, s katerim bi si on upal iti v katerokoli akcijo. To je bilo rečeno neformalno - brez potrebe, da bi kdo dejansko laskal. To so besede, ki veliko pomenijo.

Ko gre za celoten proces transformacije Slovenske vojske v profesionalno strukturo z močno prostovoljno rezervo, kar je naš - ne končni cilj, ampak stalna naloga. Delo še zdavnaj ni končano. Je tudi zahtevno. Poklic vojaka ni navaden poklic. To je težko in odgovorno delo. Vsak, ki se odloči za ta poklic, mora računati, da bo slej kot prej izpostavljen tudi velikim tveganjem. Tudi tveganjem, za katere tisti, ki na te stvari gledajo daleč, morda ne bodo nikoli zvedeli ali slišali - in še manj, znali takšno tveganje tudi realno ovrednotiti. To delo, vsaj tudi do sedaj, ni bilo zadovoljivo nagrajevano in plačano. Z veliko zamudo, žal, skušamo zdaj z Zakonom o službi v Slovenski vojski urediti manjkajoče statusne stvari v tem poklicu. Skoraj prepričan sem, da nam bo - čeprav, žal, z zamudo - to v letošnjem letu tudi uspelo. Na ta način mislim, da bo zapolnjen tisti manjko, ki ga lahko zapolnimo v tehničnem smislu - in bi ga tudi že morali - ki je na nek način doslej postavljal eno od pomembnih ovir, zato da nekateri cilji v teh preteklih letih niso bili realizirani stoodstotno.

Vendar pa to seveda ni edina pomembna stvar, ko govorimo o Slovenski vojski, o poklicu v službi domovine. To ni navaden poklic, kjer bi se dalo angažiranje vrednotiti samo z evri, s plačo, z ugodnostmi in primerjavami. Gre za nekaj več. To je tudi vrednostna opredelitev. To je dejansko služba domovini in ta poudarek nikoli ne sme izostati.

Da bi na nek način ilustriral to, kar zdaj govorim, bi rad podelil z vami en spomin, ki seže kakšnih 14 let nazaj. Mislim, da je bilo to jeseni leta 1993, ko je bila delegacija Slovenske vojske in Ministrstva za obrambo na prvem uradnem obisku v Češki Republiki. Mislim, da je tukaj državni sekretar, načelnik generalštaba, ki je bil tudi v tej delegaciji. Po uradnih pogovorih, po intenzivnosti obiska, po formalnem obisku, smo imeli zvečer tudi tako bolj sproščeno večerjo z obrambnim ministrom in ključnimi ljudi Generalštaba češke vojske. V sproščnem pogovoru je načelnik Generalštaba češke armade dejal, da Sloveniji, kljub temu, da smo bili mi takrat na začetku izgradnje mirodobre vojske - veliko stvari je manjkalo, veliko je bilo improvizacije, v primerjavi s češko vojsko smo bili še daleč od tega, da bi lahko govorili o neki realni strukturi, ki gre lahko v enem letu v NATO... No, ampak besede, ki smo jih takrat slišali od načelnika češkega generalštaba so stvari postavile dejansko tja, kamor sodijo. On je dejal - z grenkobo

v glasu in velikim obžalovanjem - da ima Slovenska vojska nekaj, česar češka armada, pa še marsikatera druga v naši sosesčini, še dolgo ali pa nikoli ne bo imela. Ima namreč za sabo pozitivno, častno preizkušnjo v trenutkih, ko se dejansko odloča o usodi naroda in države, ko je pač potrebno s srcem odgovoriti na izzive, ki se jim morda razum upira. Dejal je, da bo v češki armadi še dolgo prisoten spomin na leto 1968, ko je bila domovina okupirana, zasedena, ko so bili preprečeni demokratični procesi, češka armada pa je ostala neaktivna. Dejal je: »Vi nimate, morda, tega, kar mi imamo v tehničnem smislu, imate pa ohranjeno čast. Na tej podlagi lahko v naslednjih letih izgradite strukturo, ki bo sposobna odgovarjat na izzive, ki bodo prihajali - brez tega, da bi se s kakršno koli grenkobo spominjali preteklih časov.«

V luči tega dejstva je seveda treba povedati, da so v tem dobrem desetletju in pol razvoja Slovenske vojske bile številne izkoriščene pa tudi neizkoriščene priložnosti. Tisto, kar je v takšnem smislu neizkoriščeno ali pa ne-narejeno - tako ali drugače, včasih tudi za višjo ceno možno nadoknaditi. Ni pa možno nadoknaditi, če vojska takrat, ko jo domovina dejansko pokliče v svojo službo, ko je na preizkušnji, zamudi ta trenutek in ne reagira.

Torej, Slovenska vojska ima v vrednostnem smislu pod sabo enega najtrdnjših temeljev, kar jih obstaja. Tega se zavedajte tudi danes, ko skupaj praznujemo dan Slovenske vojske. Praznujte ga veselo in ponosno.

Iskrene čestitke.